

Ispitivanje percepcije studenata Univerziteta u Sarajevu o kvalitetu znanja do kojeg dolaze putem Interneta

Senada Dizdar

Filozofski fakultet Sarajevo
Odsjek za komparativnu književnost i bibliotekarsvo
Franje Račkog 1, Sarajevo, BiH
senadadizdar@gmail.com

Sažetak - Promjene koje se posljednjih desetljeća događaju u obrazovanju uslovljene su i spoznajom da se procesi proizvodnje, distribucije i potrošnje informacija i znanja događaju na raznim mjestima, fizičkim ali i virtualnim, što iz temelja mijenja dosadašnje načine usvajanja znanja i stvara potrebu za razvijanjem dodatnih vještina uz pomoć kojih se dolazi do znanja. Ukviru takvog okruženja, klasično univerzitetsko obrazovanje suočeno sa imperativom mijenjanja i prilagođavanja svoga rada zahtjevima tržišta, ovu je obrazovanu instituciju dovelo u poziciju da se mora prilagoditi promjenama. Na unutaršnje promjene koje se danas dešavaju na univerzitetu treba gledati kao na odgovor univerziteta na zahtjeve vanjskog okruženja, s obzirom na sve veću njegovu ovisnost o nacionalnim ekonomijama, znanju i savremenim informacijsko-komunikacijskim tehnologijama (IKT). Ovaj rad ima za cilj da ispita percepciju studenata o kvalitetu znanja koje se plasira putem Interneta, sa akcentom na Wikipediju, zatim da ispita koliko se često Internet, odnosno Wikipedija, koristi u obrazovne svrhe, te da pokuša odgovoriti na pitanje da li Internet postaje zamjena za klasičnu biblioteku. Istraživanje je urađeno putem ankete provedene na Univerzitetu u Sarajevu.

Ključne riječi - edukacija studenata, informacijska pismenost, Wikipedija, Internet, kvalitet znanja, Univerzitet u Sarajevu

1. GLOBALNI INFORMACIJSKI PROSTOR I PROBLEMI U OBRAZOVANJU

Stvaranjem globalnog informacijskog prostora (cyberspace) 1990-ih događaju se radikalne promjene u načinu distribuiranja, pohranjivanja i širenja informacija i znanja. Odnosno, u informacijskom prostoru što ga oblikuju Internet i nove informacijsko-komunikacijske tehnologije sve je podložno promijeni, od dokumenata koji imaju nove oblike i vrste (primjer multimedije), preko načina njihovog distribuiranja i zaštite, do filtera poput recenzentskog aparata koji je dosadašnju znanstvenu zajednicu branio od "slabe" ili "lažne" znanosti. Iz ugla informacijskih znanosti to znači da se ne oblikuje korpus objektivnog i istinitog znanja onako kako je to bilo u prethodnim periodima, jer postojeće komunikacijske mreže nemaju zadaću da u javnosti osiguraju dominaciju određenih informacija, što znači da u informacijskom prostoru ne postoje mehanizmi kontrole javnog znanja prema kriteriju istine i objektivnosti. I to postaje problem jer, kako tvrdi Božo Težak (utemeljivač informacijskih znanosti na prostoru ex Jugoslavije): „Istinito i objektivno javno znanje pretpostavka je slobodnog, javnog i odgovornog djelovanja, a paradoks je da sve veći razvoj i korištenje tehnologije ne omogućava a priori i dostupnost kvalitetnim i korisnim informacijama, već naprotiv, do znanja se sve teže dolazi.“ [3]

Razmatranje o istinitoj i objektivnoj informaciji i o kvalitetu javnog znanja pripadaju domenu epistemologije informacijskih znanosti, ili šire, sociologiji znanosti, a istraživanja iz tih znanosti u našem radu koristimo kao polaznu osnovu uz pomoć koje bismo izložili problematiku sa kojom se susrećemo prilikom vrednovanja informacija na Webu, polazeći od radova Tuđmana, Metzger i Vučine, pri čemu napominjemo da je to samo jedan od mogućih pristupa problemu vrednovanja javnog znanja, to jest znanja o znanstvenim informacijama koje čine znanost.

Problem pronalaženja, korištenja i vrednovanja informacija, osobito znanstvenih informacija kao osnovne gradivne jedinice u procesu sticanja znanja, postaje ključni problem u akademskom okruženju. Snalaženje u suštinski novom okruženju zahtijeva da se kroz sektor visokog obrazovanja savladaju vještine koje omogućavaju pristup, selektiranje, vrednovanje i upotrebu informacija, s ciljem nastanka novog znanja, pri čemu se za pojedinca koji je savladao potrebne vještine kaže da je *informacijski pismen* i definira ga se kao „osobu koja je naučila kako učiti“. Informacijska pismenost tako postaje ključ uspješnog pristupa informacijama, koja uključuje učenje, kritičko mišljenje i vještine interpretacije, a sve u svrhu cjeloživotnog učenja, što u krajnjem rezultira osnaživanjem pojedinca i zajednice. Znanje o tome kako pristupiti informacijama postaje važnije od informacija samih, koje zastarijevaju velikom

brzinom [2] Zato je veoma važno sagledati ulogu Interneta kao sveprisutnog medija kojeg koristi današnja studentska populacija.

U tom kontekstu urađen je i rad *Ispitivanje percepcije studenata Univerziteta u Sarajevu o kvalitetu znanja do kojeg dolaze putem Interneta*, koji za cilj ima da ispita percepciju studenata o kvalitetu znanja koje se plasira putem Interneta, sa akcentom na Wikipediju kao Internet-enciklopediju sa širokom upotrebom, zatim da ispita koliko se često Internet, odnosno Wikipedija, koristi u obrazovne svrhe, te da pokuša odgovoriti na pitanje da li Internet postaje zamjena za klasičnu biblioteku.

2. PRETRAŽIVANJE I VREDNOVANJE INFORMACIJA U VIRTUALNOM SVIJETU

O korištenju Interneta u obrazovanju napravljena su mnoga istraživanja. Jedno od njih učinio je Peter Wei He [prema 1], koji je proveo istraživanje korištenja internetskih resursa u univerzitetnoj biblioteci. U njegovoj studiji o tom istraživanju našli su se sljedeći rezultati: U prosjeku 45% sudionika istraživanja je izjavilo da na Internetu mogu naći informaciju koja im je potrebna za njihovih istraživanja i projekte. Jedna trećina sudionika smatra Internet najvažnijim informacijskim izvorom za svoje istraživanje. Kad god bi radili istraživanje ili zadatak iz nekog predmeta, studenti bi uvijek prvo potražili informacije na Internetu, iako nisu bili sigurni da će potrebne informacije pronaći...

Ovakva i slična istraživanja nas upozoravaju da je digitalni svijet realnost, a ne pitanje izbora, te da ga je i u akademskom okruženju potrebno prihvatiti kao uporednu stvarnost i aktivno se odrediti prema datoj, novoj realnosti, osobito stoga što su sve češće zamjerke nastavnika da je kvalitet radova njihovih studenata bio slabiji kada su studenti koristili web-izvore [5]. Dodamo li ovome da istraživanja pokazuju da studenti imaju problema u pretraživanju informacija koji se ne odnose samo na savladavanje pretraživačkih strategija nego i na formuliranje informacijskih potreba („jer pronalaženje informacija u virtualnom svijetu danas sve više postaje susretno, tj. manje se temelji na pretraživanju, a više na otkrivanju naših informacijskih potreba“), jasno je da se akademska zajednica mora uključiti u rješavanje tih problema.

U literaturi se prilikom istraživanja kvaliteta informacije na Webu često ispituje kredibilnost informacija, te se spominje pet kriterija koje bi korisnici trebali uključiti prilikom procjene kredibiliteta web-informacija: tačnost, autorstvo, objektivnost, novina, namjena.¹

---

¹ Tačnost se odnosi na stepen u kojem web stranica nema grešaka, da li informacija može biti

Istraživanja pokazuju da korisnici nerado pristupaju provjeri svih kriterija, osobito ukoliko žele da obuhvate svaki kriterij pojedinačno, jer im to oduzima mnogo vremena. Studije su također pokazale da su korisnici rijetko ustrajni u provjeravanju tačnosti informacija do kojih dođu putem Weba. Korisnici su najčešće procjenjivali novinu, razumljivost i objektivnost web-stranica (iako još uvijek samo povremeno), dok su najrjeđe provjeravali autorov identitet, kvalifikacije i kontakt informacije. Generalno, korisnici su imali najveće rezultate na aktivnostima koje je bilo najlakše izvesti i koje zahtijevaju samo njihovo mišljenje (npr. da li su informacije na stranici nove i potpune). [1]

Ovih pet kriterija za vrednovanje web-stranica ponekad je prošireno i na druge elemente, koji su dijelovi ili sadržaj mrežnih stranica. Vrednovanje mrežnih stranica moguće je podijeliti na dva dijela: vrednovanje podataka o stranici i vrednovanje sadržaja stranice [4]², što bi od korisnika zahtijevalo dodatne napore u vrednovanju stranica, čiji preduvjet je poznavanje kriterija za njihovu evaluaciju.

---

provjerena putem nedigitalnih izvora, te na pouzdanost informacije na stranici. *Autorstvo* se procjenjuje putem traženja autora koji potpisuje stranicu, njegovih eventualnih kontakt-informacija, pregledanjem njegovih kvalifikacija, afilijacija, te da li je stranica preporučena od strane provjerenih izvora. *Objektivnost* se odnosi na identificiranje svrhe stranice, te da li informacije na njoj predstavljaju činjenice ili mišljenje, što također uključuje razumijevanje da li postoji komercijalna namjera ili konflikt interesa u izvoru, kao i prirodu veze između povezanih izvora informacija. *Novina* se odnosi na to da li se informacije redovno dopunjavaju i po potrebi modificiraju. *Namjena* se odnosi na dimenzije razumljivosti i kompleksnosti informacija koje se nalaze na stranici [1]

² Pitanja na koja je potrebno tražiti odgovore pri vrednovanju podataka o stranici su: 1. Šta se može saznati iz URL-a ili iz domene? 2. Radi li se o nečijoj osobnoj stranici? 3. Ko je napisao stranicu? 4. Ko je odgovoran za stranicu? 5. Je li stranica datirana? 6. Je li stranica redovito održavana? Pitanja na koja je potrebno tražiti odgovore pri vrednovanju sadržaja stranice: 1. Je li autor stručnjak za područje o kojem piše? 2. Što mogu saznati iz poveznica? 3. Kakav je kontekst u kojem se stranica nalazi? 4. Je li stranica recenzirana? 5. Ima li stranica bibliografiju? 6. Kakve tekstove autor citira? 7. Kakvim je stilom tekst napisan? 8. Kakav je reklamni materijal na stranici? 9. Kome je stranica namijenjena? 10. Koliko detaljno, odnosno do koje razine autor obrađuje temu? 11. Kakva je tačka gledišta autora i ima li pristranosti?

Korištenje Interneta i njegov razvoj donijeli su nove, do sada nepoznate načine komunikacije, pa i nove načine prenošenja i korištenja informacija i znanja. Među njima je možda najinteresantniji razvoj Web 2.0 tehnologija, kojima pripada i Wikipedija.

3. PUZDANOST WIKIPEDIJE

Najviše informacija na Internetu pronalazi se pretragom Wikipedije, koja je samo jedna od wikija, to jest internetskih alata Web 2.0 tehnologija. Wiki je web stranica koju je, uz korištenje jednostavne sintakse, moguće jednostavno i brzo modificirati. U svojoj najčišćoj inačici wiki je potpuno otvoren i svako može uređivati, mijenjati ili brisati sadržaj bilo koje wiki-stranice. No, u stvarnosti, većina wikija nije potpuno otvorena jer se čine pokušaji nadziranja neželjenih wikija.

Postoji čitav niz nesuglasica po pitanju pouzdanosti i tačnosti Wikipedije. Najčešće mete kritika su vandalizam, nedosljednost, neravnomjerna kvaliteta, nepotkrijepljeni stavovi, pristranost sistema, itd. Neki uz to navode da Wikipedija ne može opravdati naziv "enciklopedija", koji podrazumijeva visoki sepep pouzdanosti i mjerodavnosti, koji Wikipedija zbog svoje otvorene uređivačke politike ne može održati. Kad se govori o pouzdanosti Wikipedije uzima se u obzir nekoliko kriterija (http://en.wikipedia.org/wiki/Reliability_of_Wikipedia): tačnost podataka u člancima, razumljivost i sadržajnost, prikladnost stila pisanja i kvaliteta pisanja, korisnost slika koje se nalaze u člancima, istaknutost uvaženih izvora informacija, osjetljivost na krive izmjene sadržaja (http://en.wikipedia.org/wiki/Reliability_of_Wikipedia). Ono u čemu Wikipedija zaostaje je kvalitet pisanja, jer jedan članak može imati i po nekoliko hiljada izmjena od strane stotina ljudi, pa stil i kvalitet pisanja kroz članak, razumljivo, varira. Na Wikipediji ljudi uglavnom pišu ono što ih zanima, tako da se neki relevantni podaci koje bi stručnjaci uvrstili u članak enciklopedije u Wikipediji znaju izostaviti, a kako ljudi pišu o onome što ih same zanima, veličina članka često ne odražava važnost same teme članka.

Najveći problem Wikipedije je vandalizam, tj. destruktivne izmjene sadržaja. Unatoč zaštiti članaka od strane administratora i blokiranju IP adresa, vandalizam je i dalje prisutan. Istraživanja su pokazala da destruktivne izmjene čine 3-6% od ukupnog broja izmjena i da je taj postotak konstantan kroz zadnjih par godina. To je otprilike 10 hiljada edita dnevno. Što se tiče vrsta destruktivnih izmjena 84% su očita i lako vidljiva ubacivanja besmislica. Zatim slijede brisanja dijelova članaka, te dodavanje krivih linkova.

Namjerno ubacivanje krivih informacija je vrlo rijetko. Neregistrirani korisnici su odgovorni za 97% učinjenog vandalizma. Istraživanja su pokazala da za vraćanje članka u stanje prije destruktivne izmjene prođe u prosjeku 14 minuta (<http://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Vandalism>).

4. ISTRAŽIVANJE KATEDRE ZA BIBLIOTEKARSTVO

Na problematiku informacijskog ponašanja internetske generacije u svjetlu obrazovnog procesa upućuju brojni radovi i istraživanja. Oni pokazuju da je internetskoj generaciji Web prvo mjesto pristupa informacijama i da ga koriste bez dovoljnog razumijevanja o tome koje i kakve informacije nalaze na Webu. Zato smatramo da je obrazovanje potrebno mijenjati, te da je internetskoj generaciji informacijska pismenost prijeko potrebna, jer će joj omogućiti da umjesto površnog učenja, koje se kao opća tendencija nazire kod mlađe generacije, razvije pretpostavke za dubinsko učenje, za koje su potrebne vještine „višeg reda koje su u koliziji s plošnim informacijskim okruženjem i najteže su usvojive pripadnicima internetske generacije“, a koje se, s druge strane, i najteže samostalno stječu. [3] S obzirom na tematiku koja je od osobitog interesa za Katedru za bibliotekarstvo (Odsjeka za Komparativnu književnost i bibliotekarstvo) uradili smo istraživanje među studentima Univerziteta u Sarajevu, čiji rezultati će nam biti putakaz za daljnja istraživanja vezana za promjene u obrazovanju i sticanju znanja koje je donijelo „novo doba“.

5. PRIKAZ SLUČAJA 1

Istraživanje je izvršila grupa studenata sa Odsjeka za Psihologiju Filozofskog fakulteta u Sarajevu u sklopu teme “Percepcija kvalitete i pouzdanost znanja koje se plasira na Internetu, sa akcentom na Wikipediju“. Grupu je sačinjavalo šezdesetak studenata, podijeljenih u podgrupe, pri čemu je svaka grupa sačinjavala svoju anketu i vršila istraživanje. Ovaj prikaz je kompilacija tih rezultata.

Ovdje želimo upozoriti na jedan metodološki problem ovoga istraživanja. On se odnosi na korištenje isključivo deskriptivne statistike, tako da sva ograničenja zaključaka u ovom istraživanju proizilaze upravo iz takve vrste statistike, pa je izvedene zaključke potrebno uzimati sa rezervom i provjeriti i nekim drugim istraživanjima.

Metode istraživanja: Uzorak

Uzorak u ovom istraživanju sačinjavali su studenti različitih fakulteta Univerziteta u Sarajevu. Uzorak je bio prigodan, mada ne i reprezentativan, a ukupan broj ispitanika je 126, od čega 55 osoba muškog spola i 71 osoba ženskog spola, sa prosječnom dobi ispitanika od 22 godine.

Fakulteti su odabrani u ovisnosti pripadnosti jednoj od tri grupe nauka u koje spadaju. U uzorak je uključeno 7 fakulteta koji spadaju u grupu prirodnih nauka, 7 fakulteta iz grupe društvenih i humanističkih nauka, te 4 fakulteta iz grupe tehničkih nauka. (Pogledati tabelu 1 u prilogu)

Instrumentariji

Za potrebe ovoga istraživanja studenti Odsjeka psihologije (4 godina) konstruirali su skalu za mjerenje percipirane pouzdanosti i kvalitete informacija na Internetu, s akcentom na Wikipediju. (Pogledati anketu1.)

Skala se sastoji od 10 čestica i Likertovog je tipa.³ Čestice su po sadržaju svrstane u tri kategorije:

1. čestice 1 i 2 odnose na korištenje Interneta i Wikipedije;
2. čestice 3, 5 i 10 na percipiranu pouzdanost podataka koje nalazimo na Internetu;
3. čestice 4, 6, 7, 8 i 9 na preferenciju korištenja Interneta u odnosu na biblioteke, tj. biblioteku građu.

Rezultati i diskusija

Nakon provedene ankete slijedila je analiza prikupljenih podataka. (pogledati tabelu 2)

Iz tabele 2, gledajući aritmetičke sredine ukupnih skorova pojedinih kategorija fakulteta na prvoj čestici koja se odnosi na učestalost korištenja Interneta, vidimo da studenti sve tri kategorije fakulteta Internet koriste iznadprosječno, učestalo ili vrlo učestalo. S obzirom da se radi o studentima i pripadnicima nove generacije ovo je bilo i za očekivati. Uspoređujući pojedinačne skorove kategorija fakulteta na prvoj čestici, uočavamo da društvene nauke u određenoj mjeri češće koriste Internet u odnosu na druge dvije skupine nauka.

³ Formirana je tako da se prije svega od ispitanika traži da navede osnovne podatke o sebi: fakultet koji studira, spol i dob, a zatim je navedeno 10 čestica sa mogućnošću davanja odgovora u skladu sa tim koliko se pojedina tvrdnja odnosi na ispitanika, s tim da se stepen slaganja kreće od 1 - uopće se ne odnosi na mene, do 5 - u potpunosti se odnosi na mene.

Zbog nedostatka podataka u ovom slučaju ne možemo biti sigurni šta je zapravo pravi uzrok razlike između pojedinih skupina fakulteta.

Rezultati na prve dvije čestice ukazuju na to da ispitanici često koriste Internet i Wikipediju u obrazovne svrhe.⁴ Prema skorovima na drugoj čestici, fakulteti tehničke skupine nauka najmanje koriste Wikipediju kao izvor informacija, a fakulteti društvenih nauka najviše. Ovdje se zapravo može raditi i o određenoj vrsti „razlike ili opreznosti prouzrokovane strukom“, pri čemu studenti tehničkih struka uče o Wikipediji kao o izvoru koji im ne može ponuditi odgovarajuće i egzaktno znanje, te o pouzdanijim izvorima podataka saznaju kroz vlastiti studij i od nastavnika. Također je moguće da studenti tehničkih nauka odranije imaju loše iskustvo sa Wikipedijom, prije svega u smislu nedostaka tema koje bi im mogle koristiti, nasuprot studentima društvenih nauka kojima se na Wikipediji nudi širok raspon tema koje ih zanimaju i mogu im biti od koristi.

Treća čestica, koja se odnosi na provjeravanje tačnosti informacija na Wikipediji, ukazuje da sve tri skupine nauka rijetko provjeravaju ili samo ponekad provjeravaju tačnost informacija na Wikipediji, drugim riječima, informacije koje pronadu smatraju dovoljno pouzdanim za korištenje u određene svrhe. Pri tome, prirodne i društvene nauke nešto učestalije provjeravaju tačnost pronađenih informacija u odnosu na tehničke. Ovo bi mogla biti i posljedica toga da tehničke nauke, u odnosu na druge dvije, nešto rjeđe koriste Wikipediju kao izvor informacija.

Čestica četiri, koja se odnosi na preferenciju digitalne bibliotečke građe, pokazuje da ova preferencija kotira visoko kod sve tri skupine fakulteta.

Čestica pet, koja se odnosi na pouzdanost informacija u knjigama u odnosu na pouzdanost informacija na Internetu, govori da studenti više vjeruju onome što nadu u knjigama nego izvorima informacija na Internetu. Ovo jeste u suprotnosti sa rezultatima na česticama koje se odnose na korištenje Wikipedije kao izvora informacija. Također se pretpostavlja da su ispitanici svjesni da se izlažu korištenju potencijalno pogrešnih informacija koje su prikupili na Internetu, ali da ih, ipak, rijetko provjeravaju (kao što ukazuje rezultat na čestici 3), najvjeovatnije iz praktičnih razloga.

⁴ Ovakav zaključak je izveden na osnovu logičke pretpostavke da je prosječan rezultat skale ujedno i prosječan rezultat populacije korisnika Interneta. Prosječan rezultat skale je 2,5, a prosječni rezultati dobiveni ovim istraživanjem su 3,72 za prvu česticu i 3,14 za drugu česticu.

Prosječni rezultati na česticama 6. i 7. ukazuju da ispitanici koriste Internet jer im značajno šteti vrijeme, kao i zbog toga što u većini slučajeva na Internetu nalaze ono što im treba. Upravo su dostupnost podataka na Mreži, te relativna jednostavnost pronalaska informacija, često navođeni razlozi koji obašnjavaju masovno korištenje Interneta. Ovakav trend dalje dovodi do korištenja Interneta kao najbržeg izvora informacija, te često nekritičkog prihvatanja nađenih informacija. Rezultati ukazuju da ispitanici preferiraju korištenje Interneta u odnosu na klasične bibilotečke građe.

Osmi čestica, koja se odnosi na preferenciju pretraživanja bibliotečke građe u štampanoj formi, govori da ovaj oblik pretraživanja najmanje odgovara studentima tehničkih nauka. Moguće je da su ovi studenti samim izborom studija i svojim interesima predodređeni i udešeni ka većoj preferenciji digitalnog pretraživanja informacija. Drugim dvjema studijskim skupinama ovaj oblik pretraživanja nije niti privlačan niti odbojan, što može opet biti u vezi sa istovremenim cijenjenjem građe u bibliotekama, ali i niskim zadovoljstvom uslugama i kapacitetima koje one nude.

Čestica broj devet, koja se odnosi na doprinošenje sadržaju Wikipedije, pokazuje podjednake i prosječne rezultate po pitanju dopadanja studentima ovakve, „kreativne“ aktivnosti. Studenti vjerovatno nisu svjesni i ne uviđaju da ih upravo ovakva aktivnost može potencijalno dovesti do produciranja nepouzdnih informacija na Wikipediji, što ih opet može potaknuti da generiraju pogrešna vjerovanja i neznanje.

Rezultat na čestici 10. ukazuje da su ispitanicima jasnije informacije koje nalaze na Internetu u odnosu na one koje nalaze u knjigama. Upravo je ovakav nalaz u skladu sa teorijskim razmatranjima o razlozima popularnosti Wikipedije i sličnih servisa.

6. PRIKAZ SLUČAJA 2. (za Wikipediju)

U slučaju broj 2. studenti psihologije istraživali su korištenje Wikipedije u obrazovne svrhe, mada je tema koja je obuhvatala ova istraživanja bila ista kao i u prvom slučaju.

Metodologija: Ispitnici

Istraživanje je rađeno na prigodnom uzorku studenata Sarajevskog Univerziteta, većim dijelom iz društvenih znanosti. U istraživanju je učestvovalo 206 ispitanika, prosječne životne dobi od 22 godine (dob ispitanika je varirala od 18 do 24 godine). Istraživanje je rađeno preko Interneta, a ispitanicima su ankete slate elektronskim putem.

Instrumentarij:

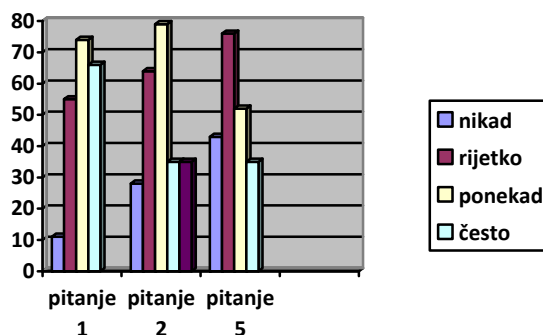
Sadržaj upute je bio slijedeći: „Poštovani, pred Vama se nalazi niz pitanja na koje možete odgovoriti sa: **Nikad; Rijetko; Ponekad; Često.** Upisujući u praznu kolonu tabele pridruženi broj ili stavljajući bilo koji znak u kolonu pored vašeg odgovora, dajete odgovor.“

Diskusija i rezultati

Frekvencije odgovora ispitanika na svim česticama prikazane su u tabeli 3.

Anketa koja je korištena u istraživanju, prilikom interpretacije rezultata podijeljena je u tri kategorije prema slijedećim kriterijima:

1. Učestalost korištenja (uključuje pitanja 1., 2. i 5.);
2. Aktivno korištenje/dopunjavanje (3. i 8.);
3. subjektivno percipirana pouzdanost podataka koji se nude na Internetu / Wikipediji (4., 6. i 7)

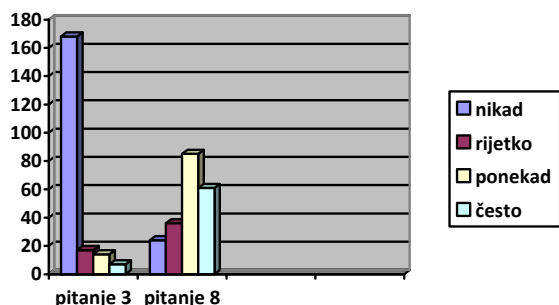

Dijagram 1. Frekvencija odgovora za pitanja 1 2 i 5.

Prema rezultatima iz Tabele 3. vidimo da je korištenje Wikipedije u svakodnevnom životu, kao i prilikom izrade studetskih radnji, što je u skladu sa ciljanom populacijom, učestalo (frekvencija za alternativu „često“ iznosi $f = 66$, a za alternativu „nikad“ $f = 11$). Većina studenata ne smatra Wikipediju glavnim izvorom podataka.

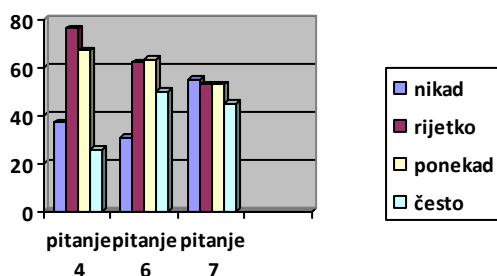
Također interesantan podatak, koji može biti koristan pri interpretaciji dobijenih rezultata, jeste činjenica da je Wikipedija prva opcija koja se nudi korisniku prilikom pretraživanja na Google pretraživaču. Zatim, za pristup Wikipediji nije potrebna šifra, niti se korisnik prethodno treba pretplatiti za njeno korištenje.

Na osnovu odgovora na 3. i 8. pitanje, koja ispituju aktivno učestvovanje u kreiranju i izmjeni baze, može se zaključiti da veliki broj ispitanika ne dopunjava bazu Wikipedije, ali da više od polovine njih koristi poveznice koje Wikipedija nudi za daljnje istraživanje baze podataka.

Dijagram 2.: Frekvencija odgovora za pitanja 3. i 8.

Jedan od razloga zašto mali broj studenata nikada ili rijetko dopunjava bazu Wikipedije može biti taj da je malo studenata upoznato sa Web 2.0 tehnologijom i njenim mogućnostima, što ukazuje na potrebu za povećanjem informiranosti. Drugi razlog može biti nedovoljna motiviranost za dopunjavanjem, jer studenti mogu smatrati da još nisu dovoljno kompetentni da učestvuju u kreiranju i izmjeni baze podataka. Treći razlog može biti u samoj svijesti korisnika, koji samo pasivno pregledaju sadržaje baze podataka, bez znanja o tome da i oni mogu dopunjavati baze podataka.

Dijagram 3. Frekvencija odgovora za pitanja 4, 6, 7.

Iz odgovora studenata zaključuje se da oni rijetko ili ponekad provjeravaju tačnost podataka u Wikipediji ili uočavaju pogrešne informacije. Razlog može biti taj što se studenti previše oslanjaju na njima najlakši način dolaska do informacija, a da se pri tome ne vode nekom drugom relevantnom literaturom. Razlog također može biti što studenti nemaju znanje o tome koje su informacije relevantne, te stoga i ne mogu uočavati pogreške, niti provjeravati tačnost. Ovakvim rezultatima može doprinijeti i to koliko je studentu značajna informacija za kojom traga, te za koju svrhu mu je potrebna, jer će u zavisnosti od toga zavisiti i provjera tačnosti informacija. Naravno, ukoliko je studentu potrebna relevantna informacija, on će biti više usmjeren na njenu provjeru, te na provjeru izvora informacije.

7. ZAKLJUČAK

Ovo je istraživanje imalo za cilj ispitati korištenje Interneta i njegovih servisa (posebno Wikipedije) među pripadnicima nove, tzv. internet-generacije, kojoj pripadaju i anketirani studenti Univerziteta u Sarajevu. Rezultati ankete su pokazali da ispitanici češće koriste Internet nego biblioteke, što je praćeno nekritičkim prihvatanjem ponuđenih informacija. Drugi problem na koji je ukazalo istraživanje ogleda se u zastarjelom pogledu ispitanika na biblioteke, što je u velikoj mjeri određeno različitim problemima s kojima se visokoškolske biblioteke susreću, zbog čega te biblioteke danas rijetko mogu odgovoriti studentskim potrebama za velikim brojem novih informacija. Ili, drugačije, biblioteke s kojima se susreću ispitanici uglavnom raspolažu samo knjižnom građom koja je nerijetko zastarjela. Zbog toga ispitanici informacije češće traže na Internetu nego u bibliotekama. Sve to, nadalje, ukazuje da je za „generaciju digitalnih urođenika“ neophodno napraviti takvo akademsko okruženje u kojem će ona moći sticati znanja koja su joj neophodna za novo okruženje, kao i da je ugrađivanje generičkih kompetencija u kurikulum nastavnih planova – neophodno. To je moguće postići jedino ukoliko se na nivou Univerziteta u Sarajevu prihvati činjenica o neophodnosti provođenja informacijske pismenosti, što bi studentima omogućilo da znaju definirati, pretražiti, odabrati, vrednovati i koristiti informacije koje se nude na Mreži, to jest što bi im trebalo pomoći učiti kako učiti.

LITERATURA

- [1] Metzger, M.J. Making Sense of Credibility on the Web: Models for Evaluating Online Information and Recommendations for Future Research. *Journal of the American society for information science and technology*; 58 (13) : 2078-2091. Wiley Periodicals, Wiley InterScience
- [2] Špiranec, S. i Banek Zorica, M., *Informacijska pismenost. :teorijski okvir i polazišta*, Zavod za informacijske studije, Zagreb, 2008
- [3] Tuđman, Miroslav: „Je li informacijska znanost još uvijek društvena znanost“? , *Digital Information and Heritage*, uredili Sanja Seljan i Hrvoje Stančić. Zagreb, Odsjek za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu, 2007. Str 41-50
- [4] Vučina, Ž. *Pretraživanje i vrednovanje informacija na internetu*. Biblioteka online udžbenici: Zagreb, 2006 (udžbenik dostupan u online verziji na www.carnet.hr) (posjećeno 12.4. 2010.)

[5] Wang, M-Y, Artero, M. (2005). Caught in the Web : university student use of Web

resources. *Educational Media International*; Vol. 42, No.1, p.71-82.

Anketa 1.

1.	Često koristim Internet u obrazovne svrhe, tj. za potrebe fakulteta.	1	2	3	4	5
2.	Ranije sam koristio Wikipediju.	1	2	3	4	5
3.	Provjeravam tačnost informacija koje nađem na Wikipediji.	1	2	3	4	5
4.	Smatram da bi sadržaj biblioteka trebao u potpunosti biti dostupan na Internetu.	1	2	3	4	5
5.	Više vjerujem podacima koji se nalaze u knjigama, nego podacima sa Interneta.	1	2	3	4	5
6.	Na Internetu uvijek nađem sve što mi treba.	1	2	3	4	5
7.	Koristim Internet jer mi značajno štedi vrijeme.	1	2	3	4	5
8.	Pretraživanje literature u biblioteci smatram dosadnim.	1	2	3	4	5
9.	Sviđa mi se Wikipedija jer mogu doprinijeti njenom sadržaju.	1	2	3	4	5
10.	Znanje dostupno na Internetu mi je jasnije od onoga kojeg nalazim u knjigama.	1	2	3	4	5

Tabela 1. Prikaz fakulteta raspoređenih s obzirom na to u koju grupu nauka spadaju i pregled ukupnog broja ispitanika i broja ispitanika u odnosu na spol.

Grupe nauka	Fakulteti	Ukupan broj ispitanika	Spol (M/Ž)	
Prirodne nauke	Prirodno-matematički	11	7	4
	Veterinarski	19	14	5
	Medicinski	5	2	3
	Poljoprivredni	2	2	0
	Stomatološki	2	1	1
	Zdravstveni	2	1	1
	Farmaceutski	4	0	4
Ukupan broj (Σ)		45	24	21
Društvene i humanističke nauke	Ekonomski	12	2	10
	Pravni	6	2	4
	Pedagoška akademija	7	1	6
	Filozofski	6	0	6
	Fakultet političkih nauka	20	4	16
	Kriminalistika	4	3	1
	Fakultet sporta i tjelesnog odgoja	6	3	3
Ukupan broj (Σ)		61	15	46
Tehničke nauke	Elektrotehnički	7	4	3
	Građevinski	4	4	0
	Mašinski	6	5	1
	Saobraćajni	3	3	0
Ukupan broj (Σ)		20	16	4
UKUPNO		126	55	71

Tabela 2. Prikaz aritmetičkih sredina (M) ukupnih skorova kategorija fakulteta na pojedinim česticama

Fakulteti po kategorijama nauka	Čestice									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Prirodne nauke	3,53	3,22	2,49	4,22	3,84	3,58	3,33	2,78	2,49	3,02
Društvene i humanističke	4,02	3,44	2,51	4,29	3,80	3,66	3,92	2,66	2,70	2,80

nauke										
Tehničke nauke	3,55	2,25	2,1	4	3,75	3,3	3,75	3,3	2,45	3,05

Anketa 2

Pitanja	Frekvencija odgovora			
	Nikad	Rijetko	Ponekad	Često
1. Koliko često koristite Wikipediju?				
2. Koliko često je koristite pri izradi studentskih radnji?				
3. Da li dopunjavate bazu Wikipedija?				
4. Da li pri korištenju uočavate pogrešne informacije?				
5. Koliko često Vam je Wikipedija glavni i jedini izvor podataka (ili informacija)?				
6. Da li drugima preporučujete korištenje Wikipedije?				
7. Da li provjeravate tačnost informacija navedenih na Wikipediji?				
8. Da li preko poveznica koje nudi Wikipedia dalje istražujete bazu podataka?				

Tabela 3. Frekvencije odgovora za svaku česticu

Pitanja	Frekvencija odgovora			
	Nikad	Rijetko	Ponekad	Često
1. Koliko često koristite Wikipediju?	11	55	74	66
2. Koliko često je koristite pri izradi studentskih radnji?	28	64	79	35
3. Da li dopunjavate bazu Wikipedija?	168	17	14	7
4. Da li pri korištenju uočavate pogrešne informacije?	37	76	67	26
5. Koliko često Vam je Wikipedija glavni i jedini izvor podataka (ili informacija)?	43	76	52	35
6. Da li drugima preporučujete korištenje Wikipedije?	31	62	63	50
7. Da li provjeravate tačnost informacija navedenih na Wikipediji?	55	53	53	45
8. Da li preko poveznica koje nudi Wikipedija dalje istražujete bazu podataka?	24	36	85	61